

KÉPESUJSÁG.

36 dik szám.] Megjelenik minden szombaton két egész három hasábos nyomatu íven. | **KASSA, September 30^{kán} 1848.** | Előfizetési ár helyben féltre 6 fr., postán borítékban 6 fr. 24 kr. p. p. | **I** év

Jövő október első napjától lapunkra évnegyedes előfizetés nyittatik. Minthogy az előfizetési díj olly csekély, u. m. évnegyedre 3 ft. 12 kr. hogy e díjt a képek becse is túlhaladja, minél számosb előfizetőket remélünk.

Kiadó és szerkesztő.

Szicília.

Az emberiség természet szerinti első földadata a tökéletesség. Minél műveltebb ez ember annál jobban megérti viszonyos kötelességeit. A béke e szerint a finomult ember faj mutatója.

Boldogtalan Olaszhon! Egész területeden hol van őszinte béke nyom, és a boldogság csak egy fényes szikrája is.

A királyok érdekei, a pártok dühös dülásai a tévedés hullámai közé szorított népvakság emészti erődet, bilincselik az isteni művészet apolásával foglalatoskodó kezeidet. Emészti erődet, melylyel ügyekeztlél a babért fáradságod gyöngy harmatával örökzölden megőrizni. De megboszulandja ugyan e művészet nemtője a gyilkos kezeket, mellyek szent műveidben háborgatnak.

A történetírás újabb adatai szerint egy idő

óta Szicília ismét veszélyben vala. A nápolyi király a népjogok bitortlását ismét fegyveres erővel kezdette mutogatni. Emberélet kímélése e király előtt ugy látszik nem elv, emberletről számolni még akkor is, ha ő volna a gyilkosság eszközlője, nem tartja kötelességének. Hogy a kalábriai hadjáratnak zavar éhség, betegség lön a vége, mit sem aggasztja. A francia követ folytonos ellenzése daczára is elhatározá az újabb hadjáratot. Összegyűjte tehát vagy 25000 fegyverest, kiállítá a tengeri erőt, és hogy királyi jogait föntarthassa sept. 3-án megkezdí Messzina ágyúztatását, s e szép várost, a híres Palermo vetélytársát öt napi folytonos harc és mészárlás után megveszi. Fényteleu dicsőség!

A francz és angol bözbenjárók mindent megkísértének a szerencsétlenség kisebbitésére, mi hatalmukban álla, csak így történteheht, hogy

mintegy 7000 lakos nyert menekvést hajókon francia lobogó alatt.

A király és kéjhölgye.

A szép Diana gyászba öltözve lépett a trónterembe. A király örömittasan siette elébe.

— Légy üdvözölve Dianám éltem viránya, birodalnam gyöngye!

— Uram . . .

— Kérlek szólítsál ezután is úgy, mint eddig. Királya csak népemnek vagyok. Néked Dianám . . .

— Nekem kedves Henrikem, több vagy királynál, nekem te második istenem vagy. Éppen a Notre - Dame egyházból jövök. Sirva borulék térdre éltedért imád kozván, javadért könyörögvén. Az ég ura meghallgallja forró

Messzina ágyúztatása a nápolyi hajósereg által.

imámat, védendi élteted, és a kegyeknek bőség szaruját koronás fejedre árasztandja.

— Ha illy angyalok könyörögnek érettünk, nem szűkülhet meg isteni kegy. Jer szívemhez, te bájos véd angyal, terjeszd ki cherub szárnyaidat trónom oszlopai körül... Sok jóra változtatni valóm van mit atyám irányodban helytelenül elkövetett, örvendek, hogy most király vagyok, s szelmedet, hűségemmel megjutalmazhatom. Látod e gyűrűt... Atyám hordta halálig, jelenben a te ujjodat díszesítse. Hordjad kedves asszony szerelmünk záloga gyanánt, melly néked mindent, mint óhajtasz, meghoz, elővárszol. — E gyűrűvel átruházom reád hatalmam összegét: légy uralkodó, légy király, akaratod törvény, és törvényed akaratom legyen.

— Elfogadom e gyűrűt, és hordom mint hódolások emléké; de engedj meg mégis, ha erejét most rögtön megkisértem.

— Vanuak kívánataid? nyilvánítsd azokat — Atyád kéjhölgye Pisselcu Anna többször gúnybántalmakkal illetett, példás türelemmel viseltem ez ellen tíz évig magamat... de most...

— Szólj, mi történjék?

Itéld el, és szabd ki büntetését. —

— Azon nemzetgyűlési tag, kit atyád számkivetett, érdemes hogy trónod oszlopa legyen.

— Tehát mit tegyek?

— Az elitétet visszahivni. — Tournon bibornok gyöngé ember, nem alkalmas azon ügyek kormányzására, mellyeket atyád kegye réa ruházott.

— Tehát én...

— Hivatalát megfosztani szükséges. — Annebaut, nagy tengeri hős, deszárazon gyöngé köztíté, maradjon a tengerészetenél.

— De táborfői méltósága?

— Méltóztassál azt kegyesen másra átruházn.

— Kire Dianám? kire?

— Saint-André lesz annak embere.

— Csak másokért tudsz te könyörögni, de kérjél valamit magadnak.

— Nem, csak egy óhajtasom van.

— És az?

— Maradj irántam jó!

— Míg élni fogok, feleli a király, és keblére szorítá a nőt.

Kevés napok multával Henrik Valentinois hercegséget ajándékozta kéjhölgyének. Az aneti hajdani háza földig romboltatott, és helyébe emelkedett mint hamvaiból a Phönix egy pompás fényes kastély, melly Delorme építésznek nevét örökíté meg. E palota beljében, a szépség és izlés magas fokára emelve Cousin eszete, és Goujon vésője, által — olly pompa, ollyan fény díszlett, hogy inkább bübájós vélt látványnak tartatnék, mint valónak. Ehez a király még a fényesen kiállított Chenonceaux palotát is odaajándékozta.

Étampes hercegnő I. Ferencz kéjhölgye az udvartól száműzetett, és Villemartin kastélyába vonult.

Montmorency nemzet gyűlési tag száműzöttségéből visszahozatott, einyerte Saint-André összes birtokait, Guise Ferencz pedig a hadügy érséget s a sergek főkormányát.

A letett Tournon bibornok helyébe Lotharingi Károly bibornok lépett, ki, mint azt de Thou s más hiteles írók állítják a király hölgyével igen szoros viszonyban élt, melly annál hibásabban tűnik föl, mivel a bibornok úr 1546 óta második leánya férjhez menetele által veje volt a kéjhölgynek.

Nem sokára Olivier korlátnok is kiesett az udvari kegyből. Valentinois hercegnő parancsára nem sokára kegyeltje Bertrandin, a parlament elnöke főpecsét-őr, és Giles-le-Maitre a hgnő egy más kegyence parlament elnök lón. Így kevés idő mulva minden fölsőbb törvényszéki és kormány-hivatali állomások Diana kegyenceivel lőnek betöltve; e szerint biztosította magának a parlamentet a hadserget, kincstárt és papságot.

Étampes hercegnő a reformáltakat pártolá, inkább ellenkezésből mint meggyőződésből tevé ezt Valentinois hercegnő a katolikus egyház híveivel. Egyetértve ez utóbbi a papsággal elkezdé az eretnekek elleni harczot, melly annyival élénkebben folyt, mert az elkobzott jószágok értéke ezeknek jutott. Ez által, és azon „Megerősítéséért, mellyért a hivatalt nyerő a hercegnőnek bizonyos díjt fizetni tartozott, — annyira megutáltatta magát, hogy fél franczhoz őt elátkozta.

Egy harcztjáték.

(1559.)

Le lion jeune le vieux surmontera
En champ bellique par singulier duel.
En cages d'or les yeux lui crevera
Des plaies une puis mourir mort cruel.
Nostradamus.

Junius hó közepén megérkeztek a spanyol követek Párisba, hogy fejedelmök nevében a király legidősb leányát nőül megkérjék s elvigyék.

Henrik az eljegyzési ünnepély kedvéért nagy szerű harcztjátékot rendezett.

Nagyszerű díszes emelvényen látható volt egyik oldalon a királyné Medicis Katalin körülvéve gyermekeitől, mint Ferencz a korona, örökös és neje Stuart Mária; Erzsébet II. Fülöp neje; Valois Margita; Henrik anjoui hg; és Ferencz Alençon hg; második sorban állottak: Margita, a király nővére és férje a szavoji hg; Valentinois hgnő és két veje; a harmadik sorban állottak a spanyol követek; a negyedik rendben a különösen kegyelték foglaltak helyet, az ötödikben pedig az ország főtisztviselői, s egy pár tolakodó vendég.

Az ünnepély más napján elhatározá a fejdelem személyesen is részt venni a viadalban, hogy ügyességét kitüntesse. A nézők zajos tetszaptap-sai közt a király több egymásután kezébe vett lándzsákat eltört Suisse és Nemours ferrari herczeggel. Ezzel meg nem elégedve a király még Montgomery grófot, a skót testőrsereg ifju kapitányát is fölhívá nyilt sisakkali bajvívásra. A gróf vonakodott eleinte kilépni, de a király kielégületlen a vívásban lándzsát küld át neki. Nem gyanítá, hogy e víg óráknak szomorú következménye leend.

A boglárók és érc darabok szülte csörgés csillamlás közt kilép a két bajnok a kétes harcztérre. A király bravok közt diadaloskodni látszik... de egyszerre jajveszékés hallatszik... Henrik sebesülve leesik lováról.

Montgomery lándzsája szétört, és egy szálla a király szemébe sujtatott a pattanás alkalmával. Mindenütt csak e hang hallatszik: a király megsebesült... Valentinois hercegnő elájult. Montgomery gróf a pilanatot a zavargásban használva, a tömeg közül elsuhan. A király elvesztvén egy időre érzései használatát a Tournelles palotába vitetik. *)

Tizenegy nappal később teljesül Nostradamus jóslata, mert a király szörnyü fájdalmak közt kimulik.

A király özvegye Montgomery gróf fejére, kit sehol lelmi nem lehetett, tis ezer rosenoblet tett ki. A gróf angol földre menekült.

Poitiers Diana.

Láttam őt hat hóval halála előtt, s olly szép volt még, hogy csak a kősziv maradtatott ment a hatástól.

Brantome.

Még a király nem volt a föld érzéketlen gyomrában, midőn Medicis Katalin régtáplált boszujának szabad utat nyitott: Valentinois hercegnő hatalma fénytetejéről lealázva több a ko-

*) E palota, mellynek sok tornyai miatt temploni alakja vdt a sz. Antoine kapunál létezett, hajdan Bedford gróf tulajdona VII. Károly is XI. Lajos e palotát nagyították; lón 10 udvara 12 csarnoka, 20 kápolnája, egy pár vadaskertje egy nagy szántófölde. IX. Károly e vadaskertet elpusztította 1565.

ronáról nyert drágaköveket, mellyeket a király adományos kegyeinek köszönhetett, visszaadni kényszerített.

Önként küldötte vissza a gyűrűt is, melly hajdan Henrik egész hatalmát kezébe adá; most halála után, a gyűrűnek reá nézve becse megszűnt. Katalin elvette tőle Chenonceau kastélyt, és helyette a chamontit adta.

Valentinois hercegnő Anetba vanolt, magányban élt, s vigaszt Brisse tábornok karjai között keresett, kivel gazdagságát is megosztotta, ki talán csupán ez utóbbi okból maradt hiva élte fogytaig.

Tavaszhó 22én 1566ban halt meg Diana élte majd 67ik évében. Brantome, ki őt még kevés halála előtt látta, elbájosított szépsége által, és azt állította, hogy nem igen idősbnek látszott 18 évesnél.

Diana örökös ifjusága sok regének szolgált alapul. Csak azon egyet akarom elmondani, mit egy 1624ben megjelent krónikában olvastam.

Egy évvel a kormányzó Maulevrier halála után, megpillanta a szép özvegy, midőn a tükörbe nézé magát, ott, hol a két szemöld közel a homlokhoz összező, egy rút rút redőt. A grófnő nagyjede, mert ez vala az első redő. Kétségbe ese, és három éjen át nem hunyá be szemét. A negyedik éjen sorsa ellen kezdé zúgolódni. Sátán mondá készségejelen, lelkemet adom zálogul, ha éltem utolsó napjáig biztosítod az örök ifjuságot. És szörnyü villám csattanás volt hallható... a gyertya elaludt, s a grófnő összeborzadt, mert egy nem ismeretlen alak állott ágya előtt. Hasonlita az eleven parázshoz. A grófnő sikolta és szemét befogá, hogy az irtózatot alak gúnykaczaját ne láthassa, melly azonnal fönhangon kitért. Az alak eltűnt, és Diana elájult. Midőn másnap fölébredt, azt hívé, hogy mind ez csak álom volt. Fölvette öltönyét, de nem volt bátorsága a tükörbe nézni; mert félt egy újabb redő rémítő megpillantásától. Vegre a kíváncsiság erőt adott, bele nézett s látá, hogy az első redő is eltűnt, s képe olly sima, mint vala azelőtt. Ugy látszik mondja a történet lap. a gonosz lélek meghallgatá kérését; mert az ifjuság, ama kedves szellem, melly a csak hamar elrebbenő tavasz legkellemb napjához hasonlít, híve maradt halála bekövetkezéig. Csak miután a halál vetett véget életének telt meg ezer redőkkel és olly undorító volt, mint a rút Medusa rémféje.

Más írók örökös ifjuságát egészen másképp s egyszerűbben magyarázzák; azt mondják: Diana soha egész életében beteg nem volt, mindenkor, még a legkeményebb télben is hideg kutyával mosakodott, és soha arczpirosítót nem használt; minden reggel hat órakor fölkel, pár órát a szabad légben lovagolt, ismét lefeküdt és nem kelt föl hamarabb délnél.

Kevéssel halála előtt Diana, hogy az ég ellen olly gyakran elkövetett bűneit megengesztelje, néhány kórodát, és egy kápolnát épített, mellyek a szeplőtlen szűznek szenteltettek.

Kincseit két leánya Aunale és Bouillon hercegnők közt osztá meg, Bisse tábornoknak pedig, a hű szolgálatért, mellyet életében a grófnő mint elhagyott özvegy iránt tanusított 100,000 arany bárányt *) hagyott.

Az aneti szép palotát, mint sok más királyi gyöngeségek és szeszélyek maradványait az idő vas foga elemesztette: teste maradványait azonban, s azok között Diana sirenlelékét — egy fekvő mezeten szobrot a vadászat istennejét (Goujontól) később meglelék.

Poitiers Diana azon egyetlen udvari kéjhölgy, kinek tiszteletére pénz veretett. E körül egyik nem azon rézből való, mellynek előoldalán arczképe volt e fölirással „Diana dux Valentino- rum clarissima,“ a hátsó oldalon pedig „victorem omnium vici.“

Mai napig látható a Louvrebán Diana üvegre festett képe, mellyet Cousin János készített.

*) Mintegy tizenegy forintot v. cz. érő pénz aranyból, egyik oldalán volt a francz czimer, és János neve, más oldalán az „isten bárány“, miről nevezetét is nyerte.

IX. Károly.

Chaque fou a sa marotte.

IX. Károly született 1550ben, és király lón 1560ban.

E király, kibén minden hüvelyk tér őült, és minden vonás komédiásság volt, sok minden balgaságokkal birt. Sisakokat kovácsolt, pénzt öntött, költött, tárogatót futt, bohóskodott kéjhölgyekkel és kutyákkal, a kormányt pedig általengedte uralkodni vágyó cselszövényes anyjának.

Ha képzelünk egy hosszú beteges sovány testet, mely vékony szárazon, és aránylag igen kis lábakon nyugszik, tovább ha képzelünk egy kis kissé ferde főt, szürke nagy és mélyen fekvő sötét forgású szempárt, halvány, beesett arcot, igen kiálló arccsontokat, sűrű a vállra huló kemény haját, szépen alakított sasorral, száját erősen kiálló fölső ajakkal, s dacos nevetéssel melly a vigyorgáshoz hason, és látandjuk előttünk a jól talált arcképet, melly Károlyt ábrázolja. Károly kiaszott és leélt, inkább agg volt, mint ifju, ki most 19dik születés napját ünnepli. Oltözete felöltő volt, mint jó maga; közönségesen egy zöld bársony vadász zekét hordott, fehér ékesítményekkel, nyaka melle födetlen volt, nadrága testszín tricoból rózsaszín boglárókkal; övet is hordott, melly kék volt arannyal himezve, fekete bársony topányai pedig arany lemezekkel és drágakövekkel voltak ékesítve. Ha nem volt műhelyében, bizonyosan az udvari kíséret közt mulatozott a Madrid palotában. Olaszul szivesebben beszélt mint franczul. Szívalmazni bárkit vagy bármit jobban tudott némelly kofánál, s minden percében pár szitokszót hallatott. Ez volt IX. Károly, a szerenesésen nevelt Medicis Katalin fija par la grâce de Dieu Roi de France.

Ma a király komorabb vala máskornál. Nem hitték, hogy ok nélkül lenne ennyire elégtelen és szomorú. Tegnap midőn husz vadászebe és solyma kíséretében vadászott a Montmartre erdőben, elesett egyik kutyája Aello (igy nevezve azon eb után, melly Akteon Urát szétépte) Károly magán kívül volt, mert ez kedvence vala. Egy anya szerelt gyermeke, egyetlen gyermeke halála fölött nem lehet annyira megilletődve, mint a francz király kutyája vesztén. Fájdalma olly nagy volt, hogy enni nem tudta, sőt álom sem borítá szemeit; úgy érzelge, mint azon ember, kinek józanságát a fájdalom elveszi. Jamin titkára, egy félig költő, félen bolond idéten lény, minden élceségét arra fordítá, hogy társát fölvidítsa — de hasztalan, a király, ki különben kész vala husz Colas tehenet (igy nevezték akkor Calvin követőit) hideg vérrel agyonölvetni most mint gyermek sirt ebe vesztén. Most már maga is ügyekezett magát folderíteni: egy tárogatót vón kezébe, és fúni kezdé, hogy a fájdalmat szíveről elhárítsa, a legszomorubb indulókat. A ravasz Jamin ura gyöngeségét hasznára fordítván, mintha a fúvott darabok szörnyen meghatták volna, elsőbb csak magában kezdé lassan sohajtozni, utóbb pedig hangos vonításban mondá ki megindulása jelét.

Fölséged úgy fú, mint angyalok az égben, és hangaival szívet szagat ki a testből. Sirni kell, sirni, mint gyáva gyermeknek.

A király ez által még szomorubb lón, leveté a tárogatót, lehajítá a zekét, fölcsatlá a bőrkötényt, folygyüreg finoman himzett ingének ujait, bőrsíveget alkalmazza fejére és kovácsolni kezdte. De hirtelen ismét elhajítá a kalapácsot és így szólá a föl:

— Cospetto di Dio! de jó ötletem jött
— Szabad tudakozni fölség?
— Költeni fogok és tudod mit?
— Mit fölség?
— Fgy elegiát a más életre uszott vadász ebem halálára.

— Elegiát sangue di Dio! fölséges egy gondolat, pompás ötlet. Illyet csak franczhonnak királya tehet.

— Nemde — égi gondolat teremtettét. Most takarodj. Számár, hagyj egyedül, mert költeni akarok, a hogy csak telik. Estig az egézszele ké-

szén leendek, aztán anyám a királynénak elvonom, millé moustaches! de fog örvideni:

— Hiszem azt fölség. De nem leend e oka is örvideni. Nem minden anyát áldott meg az ég illy lángész fiával.

— Na, kujon, ezt neked ajándékozom. S ezzel egy aranyteli erszényt vetett a titkár fejére: Jamin pedig két kézzel kapott utánna, megcsókola a király kötényének sarkát, megköszöné és vigan sieté ki az ajtón.

— A király most vasat és verseket kovácsola. Kalapács ütése szerint rimeltetének a versek is. Majd versele, majd kovácsola egymásután, s egyszerre megint megpihen a kalapács, a király gondolatokba merül: az elegia készen van, a két utolsó vers hiányzik még, de szerencsétlenségére e két szóra souviens és amour nem találhatott rimet, töré fejét, farsztá agyának minden izmát, hogy izzadság cseppek gördülének a koronázott főről, lábaival dobogott, szitkozódta, mint őült föl alá szaladgála fejével a falnak szalada, de mind hasztalan.

Már nem tudta mit tanácsolni magának, titkárát előhívá, ki már sokszor kíségité a sárból, hogy némelly idomtalan rimet rendczzen.

— Jamin! Elegián megvan.

— Hogyan már készen, ez lehetlen.

— Bolygó de ha mondom kész, csak két rim hiányzik még.

— Hogy hangzanak a megelőzők?

Je m' en souviens
De ton amour.

— Je m' en souviens de ton amour ismétlé Jamin, kezeit dörzsölve megfeszíté elméjét, hogy a két rimre reáakadjon.

— Filkó, végezd be verzetemet, vagy megfojtlak, kiáltá s nyakon ragadá a titkárt.

— Meg van, meg van már mondá a bolond, megszabadítani ügyekezvén torkát. A rim meg van találva.

— Ki az átkozottal, mondja ismét a király.

Je m' en souviens
De ton amour,
Dors, dors mon chien
Mon troubadour!

— Jó, igen jó lón a király válasza.

— A kutya troubadourral egybehasonlítva, becsületemre ez még nem történt! Sőt Dorat János a fölség udvari költője sem birna alkalmasb rimet találni.

— Ezer tatár! az elegia kész. Hamar eresztétek ki a kutyákat, menjünk vadászni. De hogy ne mondhasd kölyök, hogy haládatlan vagyok irántad, ezennel a sz. Mihál (1) rend lovagává nevezlek.

— Éljen a király. kiáltá az ujoncz lovag, s a terem tetejéig hajítá fehér gyúrott kalapját.

— Sire, szóla most egy belépő apród, a korlátnok és a főpecsétőr az előteremben várják fölséged parancsát.

— Vigye őket a manó, tudod, nincs időm, vadásznom kell, s ezzel kirohant az ajtón.

Egy órával később a francz király ő fölsége a vincenni erdőben vadásza már. Károly e nap mint mondják 42 nyulat lött. — Különös jegyzi meg egy évkönyv, a történet följegyzi számunkra hány nyulat lött egy király, de hogy hány bakot lött. arról hallgat.

Egy nap a Madrid palotában.

A boulognei erdőben létezék egy palota, építé I. Ferencz, neve Madrid vala. Történeti nevezetességre emelé azon körülmény, minél fogva Ferencz, ki a párisi békealku következtében Madridban mint fogoly tartozott volna lakni, ez erdőben építé egy kastélyt, s azt Madridnak nevezé, lakván abban egy ideig, ezáltal kijátszá a béke szellemét a pusztá szavak által.

E palota vala kedvencz lakhelye Károlynak, a husz éves királynak, ki itt körül vétetve egy sereg olasz és francz szírének által, — betanulván anyja magasztos iskolájában a csábítás minden nemeit, — mint basa élt háremében, s egy

nap a más után tartott vad táborozást. Madrid menhelye vala minden elfajult, szemtelen, legkaczerább kicsapongásoknak. Tollam berzenkedik e kastély véikei, szodomai életmodora tovább ecsetelésétől. A lap mellyre ezt írnam pírulna, s a fekete folyadék elsápadna szégyenletében, ha megkísérteném leemelni a fátvölt, melly a buja ünnepeket lepé, s kimutatni akarnám a tényeket az ő meztelenségükben, mint itt elkövetetének.

Medicis Katalin, a királynak anyja, kinek szeme láttára mind ez történék, egy alávaló, elvetemült nő vala, minő csak valaha létezhetett, gonoszleány, melly a francz történet lapjait szenylyel mocskolja, s mellyet századok sem bírnak lemosni. Katalin fiját, ki tizedik évében öröklé atyja trónját, szellemi és anyagilag ügyekezett elrontani, s azt a kormányra alkalmatlanná tenni. A legkaczerább kéjhölgyek, a legelvetemültebb Menadák, és Syrenák teste erejét már csirájában elragályosíták, elronták, elemészték, minden jobbrait hajlamát elfojták, testileg tehetlenné, szellemileg érvénytelenre tevék, Károly egy rongyokból összeférezvél király vala; de ne őt, hanem alávaló nyelvét érje a nemzet átka, az utóvilág megvetése és gyűlölsége, mert ő, csak egyedül ő oka, hogy Károly, ki több szép hajlamai által, mellyek minden száadékos elrontás után sem valának kiirthatók, — nem lón a francz trón ékessége, és fényének emléke, hanem lón bitófája a szégyennek, mellyre Clio eltörölhetlen betűkkel írta e két szót „Medicis Katalin.”

Hallgasd a zajt! kúrhangok, ugatás, lótopogás, ostorpattogás és sarkantyú csörgés, — a király most tér meg a vadászatról. Vagy harmincz udvari hölgy, (nagyobbrészt tüzes, kéjelgő olasznök. egyik szebb a másikkal, de kaczerabb is amannál) siet elébe a léposőzetre csökölják, ölelik, mulattatják őt énekekkel, kaczagással a teremben, hol már terített asztal várja. Bár még csak négy óra délután, megis azonnal meggyújtának a lámpák, az ablakok bevonatnak, mert a nap, melly künn még jól világít, alkalmatlan: a király zavartalan akar mulatni, s a kéjhölgyek mázos arcaik a gyertyafénynél szebb fényt nyerne, mint most van, midőn a szemek körüli fekete karikák, és aszott arcaik ifju éveikkel nagy elentében vannak; a mellett a zajt a tobzódást, melly immár kezdetét veszi, nem lehet így annyira kihallani. A szomszéd teremben kürtzene zúdul meg, s asztalhoz ülnek, és pedig a király Beyéré francz grófnő, és Gondy olasz főrangú asszony közé. Mindkettő a szemtelenség maga. Az átellenben ülő Nymphák kenyérgolyóval hajgálják a királyt, s lábait az asztal alatt is fölkeresik. A többi nevetgél, kaczag, élceskedik, topog, gúnyol. A bilikom körül jár, a társaság örvid vig, zajos, kaczer s végre szemtelen kezd lenni. Enekelnek, isznak, tréfálóznak enyeleg csokolódnak, udvarolnak, s hosszu négy óra után egyszer föl is kelnek. Az ajtók bezáratnak, a táncz megkezdetik, a társaság fölhevül; egyik eloltja a gyertyákat, a másik meggyújtja, mert a király jelenlétében ki sem tartózkodik, s más férfi nincs a teremben. Károly egy Bacchus, ki körül minden illy Maenada sűrög forog. Tánczolnak itt és kéjelegnek, míg az éj eltűnik, s a piros hajnal az ablakokon kezd betolakodni.

Kifáradva siet most a király és bacchanalis serge az álom karjai közé.

Hat óra van. Vessetek egy pilanatot a Loureba is: itt térdel a szép istenfélő osztrák Erzsébet a feszület előtt. Ez II. Miksa leánya. Kezeit kulcsolja ég felé emeli szemeit, s a francz király boldogságáért könyörög, mivel őt hó óta szent frigyben él, és azon gyermekért, mellyet szíve alatt hord.

(Folytatjuk.)

Moldva Oláhbon.

Egy posta állomás.

A közállítás szerint e két tartományban a hospodarok alatt mindenkor léteztek és halá

A postaállomás.

büntetés terhe alatt működtek postások, kik mint született hírmondók szolgáltak a konstantinápolyi császárnak.

A keresztény hercegek is, — jobbadán minden időben királyi ház ivadécai, hűbéresei léven a török császárnak, azon percztől midőn a kormány itt reájok ruháztatott, tartoztak hírnököt tartani, az pedig élet veszélyben is szolgálatját híven teljesíteni.

E szokásos kötelesség azt lehet mondani már vérré vált az oláh fejdelmekben. Különben jobbára igen gazdagok, nagylelkűek vagy adakozók, s annál fogva tele kézzel osztják az ajándokot azoknak, kik nekik Európa fővárosaiból a legbiztosb. legtitkosb híreket meg-hozzák.

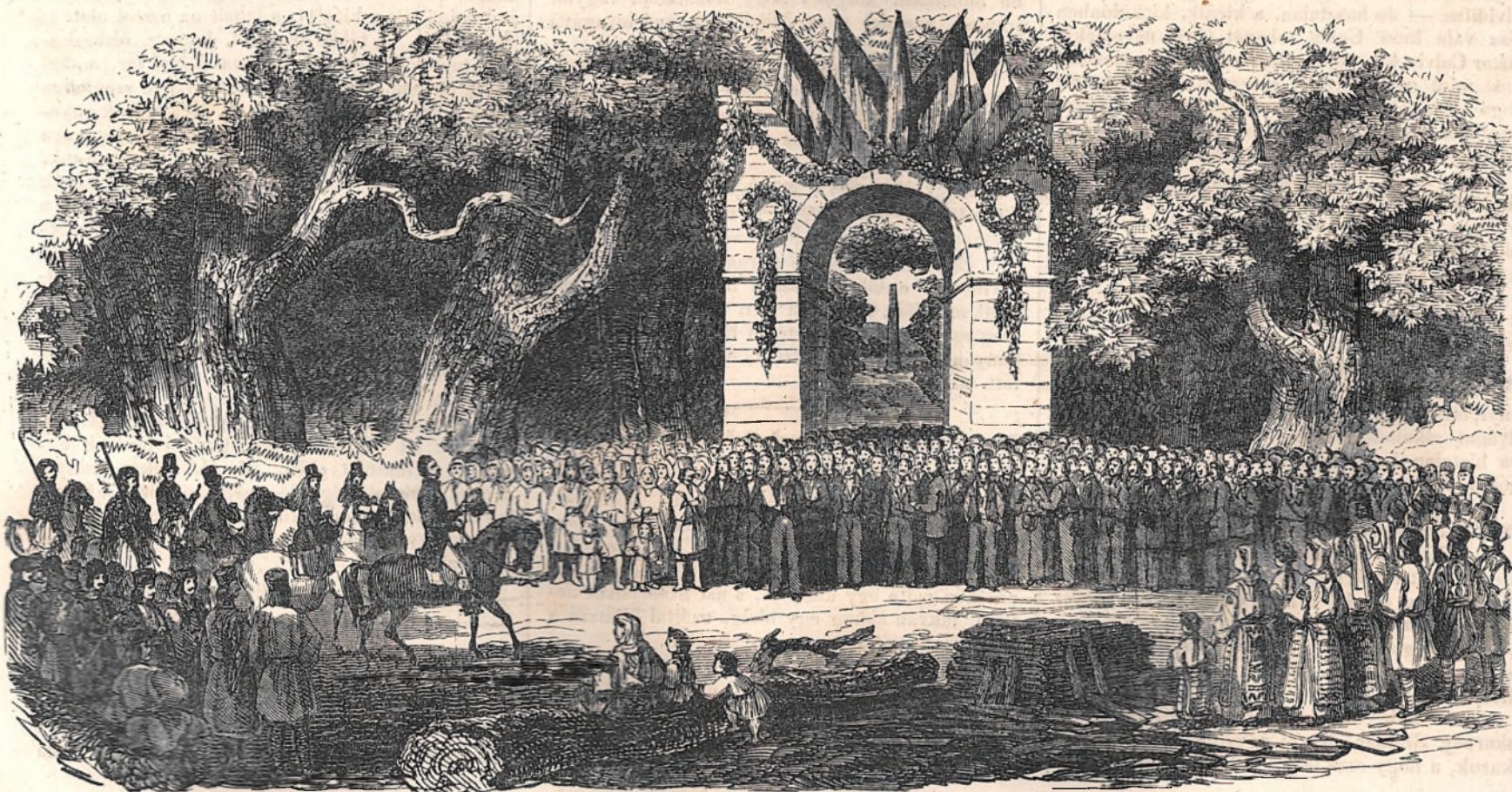
Miután tizenhét fejdelem elég drágán fizeté tehetlenségének

Kül honi Főügynök Bnkarestben.

zsoldját a jó posta rendszer nem léteben magán uton kelletvén híreket szerezni — végre erre is fordíták gondjukat. Első és fő kezelője ezeknek mindenkor a postás vagy postelnik vala, s ezen körülmény az, melly az idegenben csodálkozást éleszt a sebes, könnyű gazdaságös közlekedés fölött, mellyet itt tapasztal még akkor is, midőn a közlekedési bajok meggyűlnek.

Igy a moldvai vagy oláh lakos, bár különben a legaluszakonyabb, legkétségbeesettebb s életnélküli, ha egyszer lóra ül, a legügyesebb, a legjobb hírnök, vagy sürgöny. Legtöbb alkalmakban míg rosszul is van ruházva, nyerge hiányzik, kengyelt vesztett az egész készület foszlányok és férczeletekből áll. Ő elindul a nagy pusztákon keresztül hol az utak rozvak, az állomások nagyok;

A francz munkások ünnepe egy oláh erdőben.

A székely mokányok.

A Stea (Karácson ünnepe) járás Bukarestben.

ha elérte ezt, kevéssel szerencsésb, lovánál mély ritkán jut tető alá, sokszor hiányszik táplája, el-látása fekhelyyel, és mégis — megérkezik. És ezt mind a törökért, fejedelme élte biztos-ságáért a török császár parancsára: így lön ellensége oláhunk a töröknek.

Ha megtér vig, nyugodt, s megelégszik a legmérsékeltbb jutalmazással, melyet nyer. A legkülönbö-zőbb igazságos utas is kéntelen kimondani az oláh kocsisra megelé-gedését, dicsérelét ennek vig kedélyét ügyességét, spanyol utánzás szerint igen szereti ő is lovai nevét emlegetni.

Erősen hiszi, hogy a szitokszavak lelkesítik lovait.

Egy alkalommal a mostani érsek metropolita utazott, s midőn egy mocsárhoz értek, a kocsi annyira benehezült, hogy tovább haladni a lovak mindennemű biztatása daczára sem lehete,

mert a szokott szótárt használni szent atyjok iránti tisztelet tilalmazá. Bevallák már, hogy tovább haladni nem képesek. Már más segéd előfoga-

tokról kezdenek gondoskodni, midőn mint vil-lanytól áthatva köz megegyezéssel a kocsi ajtaja elibe állnak a kocsisok, kinyilatkoztatják zava-rukát, félelmüket, de nem is titkolják el, hogy ha a szent atya őket fölhatalmazza a szitkokra csak ezen időre, azonnal tul le-endenek a bajon. „Ha csak ez a baj fiaim, inkább befogom füleim-tem,” mond az érsek.

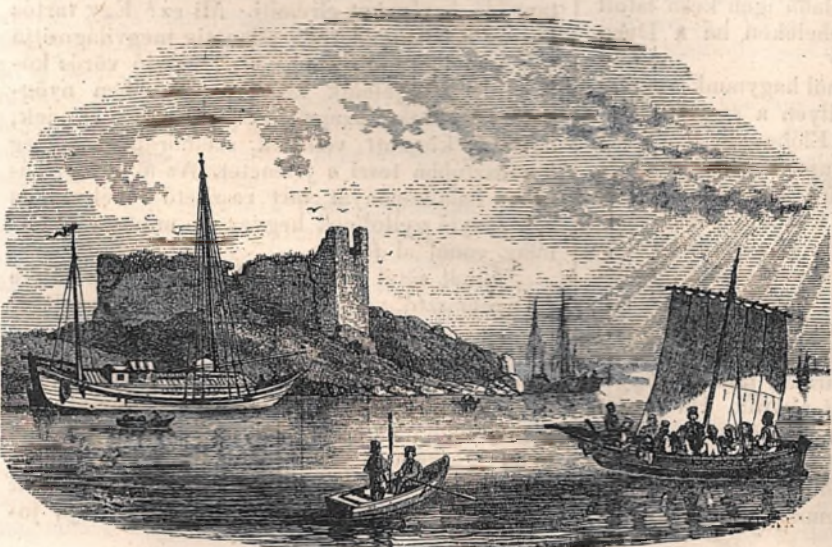
Mihamar megkez-deték tehát a segéd-szer használata legbe-tanultabb változatok-kal és hangnyomattal, mely igen sajátjuk vala. — A lovak ha-ladának mint ezer vil-lám kísérte zápor elől, s a mocsárból úgy ki-emelkedék az érsek kocsija, mint a nap-szekér.

Az idegen Consu-lok Bukarestben.

Ha az ügyek men-nyisége és kiterjedet-ségéről kellene itélni mellyeket a consulok itt végeznek, azt kel-lene mondani, hogy

Egy malom és egy forrás közet a Kusztendzs csatornához.

A Sz. György erősség romai Gyurgyevnél.

Ibrajla part Oláh honban

nincs hivatalosztály, mely jobban elvolna foglalva, mint a fő ügynökök és consulok itten; kikerül az európai hatalmasságok küldenek ide.

Helyezték őket itt oly földre, mellyről a szó szoros értelmében el lehet mondani, hogy benyomásukra hajlékony; foglalkoznak itt a legkomolyabb politikai kérdések megoldásával, és — ha csak az orosz érdekek édes lágy gőzébe magukat bevonni nem engedik (mert különben működésük erélyt vesz) — szép tanújeleit adhatják diplomatai eszélyességüknek, sőt működhetnek mint közbenjárók az ugynevezett Capitulációban, mely itt Asia és Afrika szélén mint védhely létezik, és a keresztényeknek segédkezet nyújthatnak vallásos, politikai házi és más kérdésekben.

Igy például a francia Consul és fő ügynök a diplomatai ügyeken kívül mellyek fő kötelességei, még a körülmények szerint polgármester, jegyzőbíró, törvényszolga, békebíró, börtönőr, királyi ügyész rendőr főtiszt, iskola rendező, első-bíróságú törvényszék elnöke, és mindaz, mit a pártfogolás, védelem és tiltakozás akár éjjel, akár nappal igényel. És szintugy mint társai, fölvéven néha a komoly diplomata arcot egy fődél alatt egyesíti termeit, irodáját, itélő székét és börtönét.

Az osztrák és orosz consulok ezen kívül belebonyolodnak még egy egy jó szám kancsuka vagy bot cselédek közötti kiosztásába is.

A francz munkások ünnepe egy moldva erdőben.

A művelt Enrópa, a túlnépesedett tartományok érdekében ki kell mondani ma, ha valaha, hogy a francz munkások minden iparúzóknak igen rövid idő multával szerencsés helyzetben találандják magukat oláh honban.

Nem a francz nemzet tulságos befolyása ellen történik e figyelmeztetés, mert művelt nemzetől nincs mit irigyleni, de történik az utánzásrai ingerlésből.

A tartomány oly néptelen, oly gazdag endeiben, magvaiban réteiben szőlőiben annyi kincset rejt, és oly kevés kart számol, hogy hely van még számtalan magyarra vagy más nemzetbelire, csak értelmes szorgalmas munkás legyen.

A könnyű idejutási mód, a nyelv könnyűsége, az első élelmi szerek olcsósága, egy font hus hat krajczár, egy palaczk bor 2 krajczár, a legszebb hal vagy szárnyasállat 25 — 30 krajczár tej vaj tojás majd ingyen, a lakosoknál sziveség, nyájasság, lakházakat, földeket művelésre a legszivesben adnak bármely művelt családnak csak munkás legyen — nem mind olyan dolgok e mellyek a jelen időben becsekes; nem mind csalátek e ezek egy emberre, ki munkás, ügyes belátó, ha kivált honja túlnépesült.

Im egy példa, mennyit javadalmaz az értelmes vállalat illy tartományban.

Egy jó szám francz munkás, fahasogató, ács, szőlőműves átjőve ide több francz megyéből bizonyos Bercy nevű becsületes vállalkozóval, és 1842 — 1846ig egy erdő kivágásával foglalkozának, mellyben mind 4, 5, 6, százados tölgyek és cserekek létezének, 116000 darab átengedték a vállalkozónak egyremásra dbja 5 ftjával; egy ezen fák közül is adott gyakran 2700 dongát, mellynek közép ára Cette és Bordeauxban százkint 28 — 33 ft.

Condemine ur, e vállalat feje még néhányad magával elhagyák honukat, hogy itt ez erdőség közelében megtelepedjenek. A legkitartóbb munkással folyt most három éven át. A munkások, kik nejeikkel gyermekeikkel itt megtelepedtek naponkint 10 — mások 15 forintot v. cz. nyertek a vállalat bevégeztével.

A német pásztor életleggyakoribb mondái a törökökön nyert győzelmekről szólanak, és évenként hajtának ide nyájuk némethon déli részéből, hogy az olcsó legelőt fölhasználják. E nyájukat hajtó pásztorok itt közönségesen Mokán név alatt ismeretesek, és a Tamadévi vadászokkal egyedüli lakói a nagy pusztáknak mellyekről emlékeztünk. Szokásaik, magukvi-

selete ösztönük azonossá válik nagy részben a Don és Ukrajn vidéki kozákokéval.

Nagyobb részint azon fajhoz tartoznak, mellyről már többször emlékeztünk e leírásunkban . . . . A székely faj mint tudva van olvasóink előtt a magyar szász és oláh nép közé van zárva. De oláh hon egy részében is szép számmal vannak székelyek, szekujen név alatt. Német honban ezek Czekkler név alatt ismeretesek, és a székely huszár hire külföldön sem nagy ritkaság. A székely huszárok támadták meg a rastadli gyülekezetenél is a francz köztársasági felhatalmu követet, bátorságuk hevetől inditva és csak ezen tényért is jó emlékekben vannak minden külföldi nemzeteknek.

A székely mokányok itt vad szokásaiknak tartatnak. Eletekben, melly alatt a számos nyájakkal néha egész Ásiáig haladnak, nincs egyéb magános vadságnál. Nemelylek, már gyermek-ségük óta a nyáj vezetéssel foglalkozván soha más tetőt az ég boltozatánál nem ismertek, sem más órát a nap és csillagoknál sem más ruházatok, mit juhaik bőreit, sem más fekhelyet mint a földet.

Minthogy az idő, vagy polgárisodás semmi jeleit soha nem látták, a romai nép Traján idejében őket ép azon állapotban taláhatta, mint találta volna az előtt 2000 évvel. Nem ismerve még csak a fehér ruha használatát sem, testeiket csak a juh kövérségéből nyert faggyuval kenik. Igy vonhatunk következtést egyéb szokásaikra nevezve is.

Gyurgyev.

E kis oláh város, egyike a három erősnéknél, mellyet az ozmán hatalom eltűr a moldvák és közte főálló egység következtében, nevét egy erőstől veszi, mellyet a genuai hajósok épéttettek sz. György tiszteletére — Santo Giorgio, melly nevét aztán a törökök Dazorgio, és később Gyurgyewre változtattak.

Igy tehát a kereskedő genu nép nyomait mindenütt találjuk, még a kelet belsőbb folyamainál is; és viszont oláh neveket is láthatni az az olasz arany lapokon. A legérdekesebb tengeri hagyományok nyomán daczolni mertek ők a fekete tenger veszélyes szikláival is, oly bátorság, mellyet ma egy kereskedő hajós kapitány sem bir. Csak így voltak képesek a 12ik és 13ik században minden kereskedelmi érdekeket fölkapni és hasznukra fordítani, mellyért pirulhat a mai század szülötte, hogy ezeket veszni engedte.

Gyurgyev oláhhon egyik legérdekesebb pontja. A közép tengerről és a Dunáról jövő gőzösök e pontot a látogatók sokasága által a művelődés magas fokára emelék tizenöt év lefolyta alatt, mint mellyen eddig pangott. Bukarest is, melly szintén azon után fekszik azoknak, kik Konstantinápolyba mennek, mellyen Gyurgyev. mégis gyakran irigyelheti ennek sorát.

Csak husz év előtt is még csak Bukarest és Jász újváros voltak azon városok mellyekben a Konstantinápolyba érkezett európai nagy hatalmak ügynökeik mulattak és időztek, Gyurgyev talán soha vagy legalább igen késő látott volna idegen ügynököt kebeléken ha a Duna nem folya feléje.

Lehetlen itt említetlenül hagynunk egy lapot a történetészetből, mellyen a szerző e román népfajról emlékszik. Előhozzuk tehát azt azon okból, hogy a véleménynek, melly e népről rövid időn közbeszéd tárgya leend, a lehető legjobb irányt adjunk. Föl kell e népnek emlékedni, mert jelleme olyan, hogy minden művelt nemzet számolhat becsületességére, és hű frigyére. De halljuk a történetet.

„Igen,“ mond a szerző, e népről szólván, e nép becsületes volt. Becsületességének kell tulajdonítani, hogy nemzet maradt, midőn lengyel és magyar honok fölcsztani akarák. Ha becsületes nem volt volna, már mahomedán volna, hogy véget vessen a harcznak, mellynek kimenetele léte fölött határozandó vala. És megmaradt román nemzet. E nemzet hősi leg vivot

Nikopolisnál, hősileg Varnánál. Többet is mondok, és nem fog bámulást okozni, ha tudni fogja a világ, hogy e népben frank vér kereng. Még él e nemzet! De elveszti majd minden politikai jogait le van fegyvezeve, prédául van adva a befolyásnak, melly elrémiti bátorságát, előkészíti e föld lefoglalását a megvesztegetéssel; de el van már rontva századok óta több demoralizáló kormányok által. Mint köröngő áll fon a négy szurony között, ön terhe nyomja le; bizalmatlanság hintetett el tagjai közt, széttagolva lézeng, és szabadító kézre vár az Evangéliom szavai szerint, ki a szétszórtakat egy akolba gyűjtse. És ki leend e jótékony kéz? mert csak külföldre néz a szabadító után, ki jogait és kereskedését fölélessze . . . . Hihetőleg a francz? Annyi igaz, hogy a románok szivesen emlékeznek VI. Károly idejére. — De ottközelőbb a magyar nemzet ha tengeri kőkötőjét biztosította és így a kereskedésbeni előmenetelét fölemelni segítheti nem biztosabb lenede barátságos frigy utján a Duna torkolatot a közös ellenség ellen biztosítani, kit ép a Duna ügye a magyarévá is ingerlend.

Irmodori gyakorlatok

A tizenkilencedik században.

Kérvény irmodor.

Legmagasztaltságosb legfőnségesb sat. sat! Legulalirt merénykedik legalázatosban legfőnségesb fejedelme legmagasabb személyének a legszolgaibb bizalommal, alkalmatlankodni, hogy kijelentse, mikint szerencsés már 25 év óta élvezhetni ama nagy becsű kegyeket, hogy mindennemű szeszélyeit a szolgaság egész lealázottságával megelőzni törekszik és törekedett mindenkör.

Ez érdemek méltányos figyelembe vétele reményében bátorkodnék tehát alulirt azon legvakmerőbb kéréssel legfőnségesb magasztaltságtelem személyéhez járulni, hogy az üresedésbe jött biztosi hivatalba leendő alkalmazását a szánandó alázatosságu alulirt ohajtani vakmerősködik.

A legkinosb bizonytalanságban az elnyerés minden reménye nélkül marad a netaláni alkalmatlankodás miatti boszútól megrémült legalább való rabszolgája Semmiházi Petyo. Titkos firkász.

Regény irmodor.

Thema. Egy borzasztó lázadás a királyi sirboltban.

Korom fekete éj van. A eső szakad, az ég dörög, a villám hull, az orkán üvölt, ember és állat rezeg és hajlong a kinos görcsösödésben. Az ég bomlani látszik, s az elemek mindenek elrombolására kegyetlen frigyben lenni mutatkoznak. Az éj fele közelit, egy olly éjféli, melly a természet örüllésében és szörnyü gonozsságára született.

Az óra üt. Tizenkét rezgő néma koppanás terjed el az égbe, melly a falak hasadékaiban tanyázó baglyokat elrémiti. Mi ez? Egy tartós fényár a villámok több pilanatig megvilágosítja a homályt, és egy óriási alak fénylő vörös köpenyben megjelenik közel a sirkertben nyögdelő keresztiek közepett. A forgó tüzes szemek, halvány kiaszott vonások, szélhordta haj még borzasztóbbá teszi a jelenetet. Az alak egy tángó halálkoponyát tart reszkető kezében, és egy fénylő gyiloknak hegyes éle mintegy visgálólág vonul el fölötte.

Ismét sötét van. — Minden néma, fekete és nyomasztó, mint az öldöklés nehéz gondolata.

Népies irmodor.

Másképp kell annak lenni. Valahára nekünk is lesz belé szavunk. Elég sokáig befogták már a szájunkat, és a sok mindenféle pennarágó terhétől görbedt vállainkat nyomva elég sokáig szívtak szoptak. Semmi újat, semmi lehetlent semmi vétkest nem akarunk. Csak régi jó jo-

gunkat követeljük vissza, mint azt isten tudunk adta. Emberek akarunk lenni a szó szép értelmében, szabad, ép és erős népfajzat; ne legyünk papirhősök által eltörpített, és a hűbéresek vas keze által elcsigázott nyomoru lények: ember és emberek közé szorítva. Nem akarunk isteneket fejedelmeknek. Ugysem könnyű színek eleibe jutni: hanem istenitni fogjuk őket, ha velünk úgy, mint becsületes ép emberekkel bánunk becsületesen, alattomoskodás halasztgatás nélkül.

Sohasem szüntünk meg az egyház szolgálát mint a hit hírnökeit tisztelni, de papámitást, lélek árulást többé nem törünk. Vége legyen minden nyomorgatásnak, jöjjön az akár fölülről, akár alulról. Így vagyunk egészen szabadok, és így fordult sorsunk jobbra s a szó szép értelmében!

Szeretnék tapasztalni.

Nekünk e szabadság nem új szerzetény háromszáz éves régi jogunk, melyre 14 király megesküdött (Kussuth H.)

Ezen előszavak olvasása után talán azt gondolnák sokan, hogy egy vagy más politikai kérdés bonczolgatásába vágtuk a fejszét, pedig nem úgy van; mert itt e szavak értelmét csak azon oldalról tesszük magunkévá, a mellyről éppen a rend, szeretet, loyaltás tükre, az ármány kedvencz bábja a bán, magáévá teszi. Ez azt mondja, neki szabad császárokat fölültetni — vagy ha akarod leültetni — nekünk pedig szabad tapasztalatokat tenni. Tehát csak szabadságról van szó, nem politikai, vagy pusztítási zsarolási szabadságról, mert ezt a bán urnak engedjük át, ha kedve telnék benne, vagy soká folytathatná.

Mi egy szép őszi napon csak azért rándulunk ki, hogy némely vidékeken szemlét tartunk, tanuljunk, s a hol lehet buzdítsunk is egy vagy más jó lelkű emhert szabadsága lehető legjobb védelmére. Kirándulunk, hogy láthassunk némely érdekes vonásait a magyar nép életének mert mint nem politikus egyének is igen jól tudjuk azt, hogy többet ér a közélet ismerete, mint egy minden kigondolható fajtájú czerimóniákkal teketóriázott királyi udvaré, mellyben ha valaki megszokik, annyira külön lesz, hogy a nép közt aztán sehogy sem találja magát. Úgy beleszokik a formákba, úgy beleszeret az ezer igéretkebe, hogy ezek elfoglalván egészen elméjét, a teljesítésre gondolni soha nincs ideje. És ismét ezért azt teszi sokszor, a mit nem ígért.

A közelében ezt másképp tapasztaljuk.

Fölteszem már most a kérdést, ha netalán az udvari királyos életmodor divatból kimenne, mert az ördög nem alszik, s ha netalán lelkeket elegendő számban már nem kaphatna, ki álljót, hogy fényes koronát nem fog e hajhászni, kivált ha a koronát olyan találná fejére tenni, valamely chinai országban, ki az eskü szentségét megszegné, mert nálunk más szegény embereknél ördöggel ijesztenek, ha esküt szegünk, szigorú erényű embereknel pedig hitele nincs a szavát szegő emberfiának, ha mondom tehát a királyos szép élet divatból kimenne, mint néhol ki is ment, másutt nem is ismerék majd soha, mi meg a népeletet nem ismernek, mi lenne belőlünk. Nem az e, mi éppen a királyokkal történné, kik saját életüket a népével sulygyenybe akarják tenni.

Nagy bajt szereznek ezek maguknak. Azt merném mondani, ha jósolni tudnék — hogy megugratják az illy rövidlátó királyokat. — Ah de nem ugratják, mert ezt királylallyal nem szabad tenni, a koronával csak nem ugorhat. Csöndesen is elég nehéz az, ha csak of nem hagyja. Punktum, a népeletet akarjuk ismerni tanulni.

Menjünk a nagyobb városból kisebbbe, a kis városból falura. Csak azon egyet tüzzük ki előre, hogy a szomszéd Sárosha ne, mert ott a politika salakjával olly annyira besározhatnók magunkat, hogy aztán szégyen volna más finom

politikai mázzal bevontakhoz közeledni. De különben is mi érdek volna ott barangolni. Talán remélhetné valaki, hogy a mostani magyar élet szelleméből néhány vonást láthatna. Korán sem. Azt reméli talán a tavol lakó, hogy a derék honfi Ujházi fölhevására mint főispánjaéra valaki megmozdul önkéntesnek? A világért sem. És ha mást hiszel, borzasztón csalódot. Fehér holló igen igen a honfi. Ha már igen buzgó akar lenni a sárosi, akkor azt mondja öcsének: „ej reá érsz még öcsém“ Nacso terasz. De azért a háboru elenyészetéért rettenetesen imádkozik, s ha pap, imádkoztatja a népet is. Ha megriasztják a sárosit, akkor conscribál éjfélről éjféltre. Különbön veszekednek a pecsovicz babéron, s mivel azt maholnap a földön senkinél sem mutathatnák dicsekvéssel; az uristenre appellálnak. Oh istenfelő honfiak. Ihr seid doch ja meistens zweimal gut, und ein wenig doch boshaft.

Így hát forduljunk más felé: talán le Miskolcz felé, több kedves jelenetre bukkanunk. Nézzünk szét.

Amott egy nagy tömeg a város alsó részén mit handabandáz? Szeme minden egyesnek csaknem szikrázik. Úgy olvas, úgy fülel, mint ha csak itt egyedül hirdetnék az isten igéjét. Bizony édes anyámia sokat is ér ma, ha egy jó honfitól hatályos őszinte szavakat hallunk; mert ha ezeket nem hallanók, mire építhetnénk e vésszes időben, midőn az, kinek legjobb honfiának kellene lenni, annyira gyöngé és beteg hogy bizonrólunk nem gondoskodhat. Van e természetesb tehát mint hogy magunk gondoskodjunk jövedonkról.

Ott tehát Kossuth Hirlapját olvassák. Midőn e szavakat hallja a sokaság: a „király nevében van lázadás, pusztítás, rablás pártütés“ szeme szája eláll. Némelly hallgatva borzállyal fordul el, másiknál keserű sohajokkal nyilatkozik a belső tusa, melly okoskodásait az egy ember koronája, és milliók meg milliók életboldogsága fölött elfojtja, harmadik igazság, eskü, hitszegés szavakat emlegeti, de mindnyájan valami erős fogadást látszanak tenni. Minő? azt nem tudhatók. Szóba velők nem állánk, mint hogy tovább akartuk utunkat folytatni, igen kíváncsiak lévén, ha találunk e másutt is illy lelkes gondolkodó embereket.

Egy falura érünk.

Itt még nem is közeledék emberhez, midőn már e hangokat hallók: „most vagy soha.“ Mit jelenthet ez? kérdők egymást utársaummal. Ez itt szörnyű elkeseredés, itt nagy dolgok lehetnek szőnyegen. Azt egyelőre látám, hogy sok köznemes lakó van a faluban. Ezeknek kis parlamentáris szaguk is vala. Úgy veszem észre gyakran járhattak fordulhattak meg gyűléstermekben, mert előadásukban — midőn közelebb érünk hazzájok — sok formulázott kifejezéseket vevék észre, de szörnyen föl valának lelkesedve. Kaszát, apjáról az 1809ki insurrectióból reá maradt kard köszörülését emlegeti, azt azonban már nem francz hasába, hanem rácz tót szívébe mártandó. Karamilla, Karaffa átkozott szavakat nagy dühhel ualattal emlegeték. Nem volt ember, ki megindulva lenni nem látszott volna. No itt gondolám magabam nem jó volna Doblhoffschopf uramat krajezarért táncszoltnatni.

Különösen mégis föltűnő volt előttem, hogy egy illy faluban, hol majd kizárólag köznemes-ség lakik, olly mondásokat hallottam, mellyek egy elsőb rangú politikus tolláha is belé illenek. „Hallgásd csak barátom,“ így szóla egyik idevaló lakos, „nem bolond e, vagy nem hazaáruló e az, ki daczára annak, hogy a legbárgyabb ember, művelt hatalmas ész és ítélet nélkül teng, mégis mint azon jogokat igényli, mellyeket a legműveltebb vagy legeszesebb az országban, sőt mellyeket ez utóbbi nem is igényel.“

Ez gondolám nagy haladás egy faluban. És ha politizálni akartam volna azt mondanám a „vagy“ helyett, bolond is, hazaáruló is.

Es ime, alig haladék a falu más végére, midőn ismét így nyilatkozeék egy gubás atyafi.

„Nekem egy ősom az irtó pallós éle által végeztetett ki az élők sorából, s azért minthogy ezen ősom igen kedves volt, a halál büntetés ellen valék az újabb időben, de most, változik véleményem, s azt mondom, nem kell eltörölni a halál büntetést addig, míg minden hazaáruló ki végezve nincsen.“ Helyes! sugám magamnak.

Utunkat tovább folytatók.

A gondolatok, mellyek ez utközben agyunkba toluanak lelkesítők valának. A szép készültek mellyek ezert történnék a közös hazában a közös ellenség ellen annyira meglepének, hogy akaratlanul is illy szókra fakadék: Megállj tót! megállj pártolója majd számolsz. Te most nem segítenél, de majd kunyorálsz még!

Még el sem mondhatán jól e szavakat, midőn éljen kiáltások ébresztének. Ki az? mi az? A hang jól esett fülemnek, élénk és szép volt, de sokkal jobban esett látnom a tény, hogy önkéntesek, és már utban. Minthogy a tájszójárás szerint az eltagot kissé imodra ejté ki egykettő, azonnal reá ismerék az eperjesi fajtára, de a jó szándékért, mellyet náluk tetteleg tapasztalék szivesen elfeledteté velem a csorba hangzást. Éljenek kiáltau mind a nyolczvanan, lelkes honfiak! Egyik pedig, ki hátrább marada ekép nyilatkozeék: megvallom önnek, mióta magyar, tiszta magyar földön vagyok, még a lélekzet is könnyebb, A hazám iránti lelkesedés mellett még a pecsovicizmusz is üzött megyméből. Nem is térek addig vissza, míg édes hazámnak jövedőjét nem biztositom az ármánykodó camarilla pestises levegője ellen.

A napok sebesen haladának foglalkozásaim számosak, tehát kénytelen valék utamat haza felé venni, és e rendkívüli időben rendkívüli módon sokat és sokfélekép működni.

Apróságok.

* Mi van, mi nincs?

Mondják, hogy „van“ királyunk; és még sincs az országban, de még a föld egész kerek-ségén sincs olly fő, melly akarni tudhatná azt, mi az első magyar ember az ország első hivatalnoka — a király tiszte: tehát nincs, — tetteleg nincs a magyarnak királya.

Mondják, hogy van királyi helytartónk; és még sincs ember az országban, ki a távol-levő névszerinti magyar király helyét tetteleg pótolhatná, ha képes is s akarná is; s mivel a királynak olly teljhatalmu helytartója nincs: a papiron lévő magyar királynak is csak névszerinti helytartója van: tehát honunkban tulajdonképen kir. helytartó sincs.

Mondják, hogy van a magyarnak külön istene. Igen ám volt magyar isten, míg magyar emberek is voltak; de ilyenek hol vannak? — A gyáva utókor többé nem magyar. — Meglehet ugyan, hogy egy második mohácsi veszedelem lehetősége miatt kijózanodik valahára e kores nemzedék álmából de most még önző, tehetlen, félénk, szűkkeblű. — És remegő lény soha nem volt nem is lesz magyar. Ha pedig magyar nincs: magyar isten hngy legyen???

* Soha olly remek ellentéteket még nem halottam, mint a hogy, Gyökösi barátom, állítá minap párhuzamba, a Wiener Herr Bruderek napi eseményeicskét. —

Hallottál úgy-e komám! arról minő „geistvolle“ dialectikával igyekeztek holmi Doblhoffok Schwarzzerok, meg Hornbostelok, atque Crause-Latourok „Geis“-jaik a „hoher Reichstag“-nak hebizonyítani: hogy ok a „Weltgeist“-nak meg „Kraft der Debatte“-nak az ő hatalmas impulsusaik által kormányozgátják a „kaisserliche königliche Erbstat“-okat, mellyeknek „isten kegyelméből“ constitútióval „ki mondhatlanul“ szerencsételtett lakóival a mindenhatónak keresztelt „Reichstag“- közvetlenül, de még közvetve sem értekezhet! Így álltak minap az actiak felőlről. —

Hát alulról? Ma ugyan a fennebb érintetem terminusok curiosus alakot vőnek. — Az

„österreichisches Volk“-hoz ugyan is, ha nem esalatkozom magyarország rónái keresztül, electricus néptelegraphusok által, a valóságos és tulajdonképeni „Weltgeist“ eljutván, a Doblhoffele Weltgeist kifelé „geissoltatott, és a „schwarze Geisterök“ u. n. fekete érdemleve-sebe megfőresztetett s most, ha tetszik, ismét a Jesuitismus jótékony (!) napjánál (!) száríthatja meg magát. — „A Kraft der Debatte“ pedig minden utcaszegleten minden zngkavéházban vétetett praxisba, bőven tanusító; hogy a Debattenak akkor van csak valóságos „Krajtja,“ — még pedig ugy kifelé mind befelé, ugy felfelé, mind lefelé, — ha a nép kräftolja azt s Kraftjának Kraftjait a camarillának „kraftvoll“ demonstralgatja; s usnsba hozza, hogy a nép szóljon szolgálival, vagy is lealázza magát azzal a „Durchlauchte Hofumgebung“-gal személyesen beszélni, és számadásra venni, nem hogy még a „hohe Reichstag“ vagy is a personificalt nép maga, a néppel ne értékezhessen!

S ez azon furcsa kis ellentét, Doblhof uram bátyám „Weltgeist“-jához; — Bach komé „Kraft der Debatte“-jához — s az egész Geissel-Schwarzerféle Compánia „néphez nem szólhatn“-jához. —

Napi események.

Ha azt mondanók olvasóinknak: Kassán toborzanak, a honvédek minthogy a haza műveltebb ifjai, kiknek lelke volt, s arra valók voltak, már rég fölesaptak, és a tűzben van, tebát csak az újabban besorozottak és kevesbé művelt ifjak vannak még itt, kissé elfeledkeznek magokról és verekednek, mit sem mondanánk, mert azt mindenki tudja miután mindenütt úgy van, de ha már azt állítjuk, hogy a mai (Sept. 28.) választmányi ülésben tett hivatalos jelentés következtében egy falusi jegyzőt befogtak, mindenki elborzad, látván, hogy mind untalan bukkanunk bujtogatók nyomára. Minden ki jó honpolgár kötelességének fogja tartani ahol csak lehet, az illy bujtogatókat fölfödözni, bejelenteni, vagy rögtön is saját felelőssége mellett elfogni. A mai kérdéses jegyző közel Kassához Buzinkán volt eddig hon; az ott keresztül utazó tisztviselőt „zsivio Jelacsics“ hanggal fogadta, és ma szintén Kassán volt, talán gyanította, hogy itt biztosb helyen leend a megye keze közt a hová még a gyűlés folyama alatt el is jutott.

A palóczi őrzi szerzeményelt.

27. Képtalány.

Megfejtése a 26. szám alatti képtalánynak:

El - magyar - , áll - Buda - még.